

ЗМІСТ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ В КОЛЕДЖАХ

Кодлюк І.В.

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

Технічний коледж

Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Розкрито підходи до відбору змісту англомовного діалогічного мовлення майбутніх фахівців з туризму в коледжах. З цією метою визначено як основну сферу спілкування професійну; серед видів спілкування перевагу надано офіційному індивідуальному контакту діалогічної форми; виокремлено складники змісту навчання англійської мови («Експерсійна діяльність», «Готельне обслуговування», «Туристичне обслуговування», «Ресторанне обслуговування») та відповідні теми для професійного спілкування (Pages from the history of tourism; Forms of tourism; Careers in tourism; Types of restaurants; Types of hotels; Types of hotel rooms; Transport and tourism; Tourism in English-speaking countries; Places to visit in Ukraine; Ternopil region for tourists); розроблено тематичне наповнення змісту мовленнєвих ситуацій з навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»; визначено знання, навички та вміння, необхідні для оволодіння майбутніми фахівцями з туристичного обслуговування англомовною компетентністю в діалогічному мовленні.

Ключові слова: майбутні фахівці з туризму в коледжах, зміст англомовного діалогічного мовлення, складники змісту навчання англійської мови, експерсійна діяльність, ресторанне обслуговування, готельне обслуговування, туристична діяльність, теми для професійного спілкування, мовленнєві ситуації.

Постановка проблеми. Інтеграція України у європейський освітній простір посилює вимоги до підготовки фахівців сфери туризму. З огляду на багатофункціональність їхньої діяльності, що пов'язана з якісними зрушеннями та збільшенням обсягів туристичних послуг, зростає необхідність модернізації змісту туристичної освіти загалом та іншомовної зокрема.

Проблема професіоналізації викладання іноземних мов особливо актуальна у професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму в коледжах, провідним видом діяльності яких є обслуговування клієнтів, що полягає в наданні соціально-культурних послуг споживачам у процесі спілкування з ними (у т. ч. й іноземним туристам).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначимо, що проблема проектування змісту туристичної освіти розглядалася у наукових розвідках вітчизняних і зарубіжних дослідників (Я. Воевода, В. Федорченко, Н. Фоменко та ін.). У напрацюваннях І. Задорожної, С. Козак, Н. Костенко, Н. Микитенко, Л. Морської, О. Павленко, О. Тернопільського розкрито особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів різних спеціальностей. Зміст іншомовної підготовки фахівців сфери туризму аспектно представлений у наукових доробках М. Галицької, Г. Черній, А. Чуфарлічевої та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак не вирішеною залишається проблема навчання іноземної мови майбутніх фахівців з туристичного обслуговування, зокрема змістового забезпечення професійно орієнтованого іншомовного діалогічного мовлення як доміантного у цій професії.

Мета статті. Головна мета цієї статті – розкрити підходи до відбору змісту англомовного діалогічного мовлення майбутніх фахівців з туризму в коледжах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Засадничими в аналізі зазначеного аспекту пробле-

ми вважаємо положення науковців (Н. Гальскова, С. Ніколаєва, Ю. Пассов та ін.) щодо визначення **складників (компонентів) змісту навчання іноземних мов**, зокрема це:

- сфери та види спілкування;
- теми і типові ситуації іншомовного спілкування та комунікативні наміри, які виникають у цих ситуаціях;
- мовний та мовленнєвий матеріал, необхідний для здійснення професійного іншомовного спілкування;
- знання, навички та вміння мовлення [5; 9; 11].

Перш ніж перейти до розкриття процедури відбору змісту іншомовної освіти майбутніх фахівців з туристичного обслуговування, з'ясуємо поняття «комунікативні наміри» та «сфери спілкування». Зазначимо, що під *комунікативними намірами* дослідники розуміють потребу певної категорії фахівців спілкуватися у тих чи інших мовленнєвих ситуаціях [19]. Таким чином, реальне спілкування відбувається завдяки наявності потреби реалізувати певний комунікативний намір, досягнення якого передбачає результат процесу спілкування.

Поняття *сфери спілкування* дослідники трактують як сукупність комунікативних ситуацій, що характеризуються однотиповістю мовленнєвого спонукання людини до мовлення, стосунків між комунікантами та обставин спілкування [9, с. 47]. Відомі різні підходи до виокремлення сфер спілкування: виробнича, побутова, культурологічна, суспільно-політична [22, с. 143]; сервісна або соціально-побутова, сімейна, професійно-трудова, соціально-культурна, сфера суспільної діяльності; адміністративно-правова, сфера ігор і захоплень, видовищно-масова [17, с. 123-124]; особиста, суспільна, професійна, освітня [7]. Додамо, що суспільна сфера, згідно із Загально-європейськими Рекомендаціями з мовної освіти, стосується усього, що пов'язане зі звичайними соціальними видами взаємодії, такими як діло-

ві та адміністративні установи, сервіс, культура і дозвілля суспільного характеру, засоби зв'язку тощо; особиста сфера (сфера особистих інтересів) охоплює родинні стосунки та індивідуальні соціальні види діяльності; професійна сфера пов'язана з діяльністю і стосунками у процесі виконання людиною професійних обов'язків; освітня сфера асоціюється з «навчальним/тренувальним контекстом (як правило, у певному закладі), мета якого – оволодіння специфічними знаннями або вміннями» [7, с. 15]. У контексті нашого дослідницького задуму заслуговує на увагу професійна сфера.

Виділені сфери є вихідним чинником, який визначає сфери використання мови: спеціальна мова (у сфері виробничої діяльності); розмовно-побутова (у сфері побуту); художня й наукова мова (у сфері культурології); публіцистична мова (у сфері суспільно-політичної діяльності). Не заперечуючи того факту, що зазначені сфери існують не ізольовано, вони взаємозалежні і взаємопов'язані, увагу акцентуватимемо на спеціальній мові на виробничу (професійну) тематику.

Визначаючи основні *види спілкування*, скористаємося результатами досліджень В. Скалкіна, який виокремлює такі основні види комунікації у професійно-трудої сфері спілкування: офіційний індивідуальний контакт діалогічної та монологічної форми; офіційне групове спілкування діалогічної та монологічної форми; неофіційна ділова розмова; неофіційна вільна бесіда [17].

Конкретизує зазначені види іншомовного спілкування М. Галицька, додаючи до них ще один – публічний виступ: офіційна ділова індивідуальна бесіда; офіційна ділова групова бесіда; неофіційна ділова індивідуальна бесіда; неофіційна ділова групова бесіда; офіційний індивідуальний контакт діалогічної форми; офіційний індивідуальний контакт монологічної форми; публічний виступ [2].

Результати анкетування майбутніх фахівців сфери туризму, проведеного дослідницею, довели, що серед видів іншомовного спілкування студенти надають перевагу офіційному індивідуальному контакту діалогічної форми, що ще раз підкреслює актуальність нашого дисертаційного дослідження.

Розкриваючи зміст англomовного діалогічного мовлення майбутніх фахівців з туристичного обслуговування, ми базуватимемося на: моделі відбору змісту навчання для ділового спілкування, розробленій О. Тарнопольським [21]; особливостях професійної діяльності фахівців з туристичного обслуговування; вимогах Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [7]; структурі англomовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

Модель відбору змісту навчання для ділового спілкування обґрунтована й описана в докторській дисертації О. Тарнопольського [21]. Вона передбачає дотримання чіткої послідовності у цьому процесі: від компонентів комунікативного аспекту навчання (відбір тем і ситуацій спілкування) через компоненти лінгвістичного аспекту (відбір текстів і мовного інвентарю) до компонентів процесуального і психофізіологічного аспектів (відбір знань, навичок та вмінь). При

цьому теми спілкування дослідник вважає пріоритетними порівняно із ситуаціями, оскільки мовленнєві ситуації для навчання визначаються з урахуванням дібраних тем та відповідно до них.

Суттєвою перевагою цієї моделі є домінування в ній предметної сторони змісту навчання над мовною. Саме предметний зміст визначає необхідний мовний та мовленнєвий матеріал і те, в якій послідовності він буде включений до загального змісту навчання.

Тому процедура відбору змісту навчання студентів англomовного діалогічного мовлення, на наш погляд, має охоплювати таку послідовність дій:

- визначення тематики та ситуацій спілкування;
- добір типових мовленнєвих зразків на основі автентичних діалогів;
- добір найбільш уживаного мовного та мовленнєвого матеріалу;
- визначення знань, навичок і вмінь, необхідних для оволодіння майбутніми фахівцями з туристичного обслуговування англomовною компетентністю в діалогічному мовленні.

Зазначимо, що визначення тематики та ситуацій спілкування можливе тільки на основі врахування вимог до підготовки фахівців зазначеного профілю, тому перш за все доцільно проаналізувати освітньо-професійну програму підготовки молодшого спеціаліста з туристичного обслуговування [4] та відповідну освітньо-кваліфікаційну характеристику [3].

Освітньо-кваліфікаційна характеристика відображає соціальне замовлення на підготовку фахівця з урахуванням особливостей професійної діяльності, вимог до змісту вищої освіти з боку держави та окремих замовників фахівців.

Система компетенцій молодшого спеціаліста з туристичного обслуговування відбиває загальні вимоги до якостей випускників вищого навчального закладу (здійснення виробничих функцій, вирішення завдань професійної і соціальної діяльності, забезпечення здатності випускника здійснювати професійну діяльність на первинній посаді одразу після закінчення закладу освіти) й охоплює загальні (інструментальні, міжособистісні, системні) та фахові компетенції.

Аналіз цього документа дає можливість виокремити ті компетенції, а отже і результати навчання, які націлюють на формування у фахівців з туристичного обслуговування англomовної компетентності в діалогічному мовленні. Наприклад, загальні – інструментальні (уміння спілкуватися рідною та іноземною мовами у професійному середовищі; знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики сучасної української літературної мови; уміння будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією та зворотного зв'язку, вести кореспонденцію та ін.), міжособистісні (знання іноземної мови (мов); уміння використовувати невербальні засоби комунікації; розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення та ін.), системні (знання й уміння забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів; уміння формулювати і висловлювати думки про своє ставлення до подій, ситуацій виробничого харак-

теру, уміння слухати та сприймати думки інших тощо). Фахові компетенції представлені інформаційно-аналітичною, технологічною, сервісною, організаційною та планувальною функціями.

Аналіз змісту компетенцій молодшого спеціаліста з туристичного обслуговування, які детермінують особливості формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні, дає змогу виокремити складники змісту навчання іноземних мов і відібрати теми для професійного спілкування майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

Варто зазначити, що тематика є змістом сфери спілкування й охоплює набір тем як ймовірних згорнутих текстів, що підлягають розгортанню в мовленні відповідно до предмета бесіди, повідомлення [9]. Вона надає предметної спрямованості мовленнєвому спілкуванню, окреслює коло понять, термінів, які мають засвоїти майбутні фахівці. Відповідно до навчальних програм з англійської мови [1; 13] та галузевих стандартів підготовки [3; 4] нами виокремлено складники змісту навчання англійської мови майбутніх фахівців з туристичного обслуговування: екскурсійна діяльність; ресторанне обслуговування; готельне обслуговування; туристична діяльність. Це дало змогу визначити теми для професійного спілкування (табл. 1).

Таблиця 1

Тематичне наповнення змісту навчання англійської мови майбутніх фахівців з туристичного обслуговування

№ п/п	Складники змісту навчання англійської мови	Теми для професійного спілкування
1.	Екскурсійна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Tourism in English-speaking countries • Places to visit in Ukraine; • Ternopil Region for Tourists.
2.	Ресторанне обслуговування	<ul style="list-style-type: none"> • Types of Restaurants;
3.	Готельне обслуговування	<ul style="list-style-type: none"> • Types of Hotels; • Types of Hotel Rooms;
4.	Туристична діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Pages from the History of Tourism; • Forms of Tourism. Modes and Categories; • Transport and Tourism; • Careers in Tourism.

Певна тема спілкування, на думку О. Тарнопольського, є основою *мовленнєвої ситуації* [21]. Вчений таким чином розкриває взаємозв'язок цих компонентів змісту навчання іноземних мов: враховуючи той факт, що саме тема визначає мовленнєву діяльність у професійно-трудої сфері, а спілкування розгортається в конкретних мовленнєвих ситуаціях, навчання іноземної мови у немовному виші має організовуватися за принципом «від теми до ситуації», тобто базуватися в першу чергу на темах для усного мовлення, а відбуватися в межах створених ситуацій спілкування (такий підхід, вважає науковець, особливо доцільний на початковому етапі) [20]. Ю. Пассов вважає, що тема є змістовим компонентом ситуації; ситуація «живиться» темою, і не одною, а декількома, тобто є «міжтемною» [12].

Аналізуючи погляди методистів на сутність зазначеного поняття (ситуація – це комплекс обставин; це комплекс дій; це сукупність подій; це сукупність відносин та ін.), Ю. Пассов дає своє (робоче) трактування сутності цього феномена: це система взаємовідносин співбесідників, яка відображена в їхній свідомості [12, с. 46].

Деталізує зазначене поняття В. Скалкін: це динамічна система взаємодіючих факторів об'єктивного і суб'єктивного плану (включаючи і мовлення), які залучають людину в мовну комунікацію і визначають її мовленнєву поведінку в межах одного акту спілкування [15, с. 5]. Дослідник зазначає, що для методики навчання іноземних мов особливе значення мають не просто комунікативні ситуації загалом, а лише ті, які повторюються, найбільш типові, стандартні. Вказуючи на їх значущість, В. Скалкін зазначає, що, з одного боку, у процесі вивчення іноземних мов учнів можна залучати в реальну комунікативну діяльність уже на ранніх етапах навчання, а з іншого – комунікативна ситуація має стати провідною у процесі навчання усного мовлення. Відтак значущість цього засобу навчання у процесі формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні майбутніх фахівців з туристичного обслуговування очевидна.

З огляду на зазначене вище Ю. Пассов стверджує, що ситуація як методична категорія є одиницею організації процесу навчання іноземного спілкування.

Класифікують ситуації за різними ознаками:

- за адекватністю процесу навчання – природні і штучні;
- за способом творення – позамовленнєві (екстралінгвістичні), які створюються немовними засобами (наприклад, ілюстрації, макети), і мовленнєві (стимул задається з допомогою опису події, явища тощо);
- за обсягом висловлювання – мікро- і макроситуації [12].

Ю. Пассов вводить також поняття «типи ситуацій» і виокремлює серед них два найбільших:

- ситуації, призначені для формування мовних навичок (така ситуація націлює на оволодіння однією дією (у цьому випадку – мікродіалогом), є зумовленою);
- ситуації, призначені для розвитку мовленнєвих умінь (незумовлена ситуація, продуктом якої є діалог або монологічне висловлювання).

Е. Розенбаум, а за ним і О. Тарнопольський поділяють мовленнєві ситуації на задані (ті, що пропонуються, описуються викладачем) і створені (такі, що виникли в навчальному процесі) [18]. Незважаючи на те, що у процесі формування іноземної комунікативної компетентності використовуються як задані, так і створені мовленнєві ситуації, з метою вироблення мовленнєвих умінь дослідники рекомендують надавати перевагу змодельованим (заданим) ситуаціям.

На думку В. Скалкіна, навчально-комунікативна ситуація відрізняється від природної (реальної) трьома ознаками: деталізацією обставин (хто?, що?, де?, коли? тощо); вербальним стимулом («уяви, що ти знаєш...», «уяви, що ти перебуваєш...» та ін.); можливістю багаторазового відтворення [17]. Тому у її структурі відомий лінгвіст радить відобразити чотири компоненти:

обставини, у яких відбувається спілкування; відносини між комунікантами; вербальний стимул; сам процес діалогізування [16].

У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти виокремлено низку параметрів як складників навчальних ситуацій: де і коли (місце і час) вони відбуваються; установи або організації, які контролюють більшість з того, що відбувається; дійові особи, особливо у їхніх відповідних соціальних ролях щодо користувача/того, хто вивчає мову; об'єкти (живі та неживі) навколишнього середовища; операції, що виконуються дійовими особами; тексти, які трапляються в межах ситуації [7]. Ці параметри, на думку В. Редька, мають бути відображені у формулюванні ситуації [14].

Для забезпечення предметного змісту мовлення ситуації здебільшого доводиться задавати. З цією метою радять створювати «атласи типових мовленнєвих ситуацій» (Скалкін В., Тарнопольський О.) для спілкування в певній сфері за тематикою конкретної спеціальності. Ситуації професійно-трудової діяльності (ситуації офіційного спілкування) моделюються в комунікативних напівверствичних вправах у формі рольових ігор [7].

Показово, що «добір навчальних мовленнєвих ситуацій, – як зазначає О. Тарнопольський, – стосується насамперед навчання усного мовлення, головним чином говоріння» [18, с. 46].

Аналізуючи технологію ситуаційного навчання, відомий дослідник у цій галузі І. Осадченко таким чином розкриває сутність її базових понять: «...взаємозалежність понять у контексті технології ситуаційного навчання (педагогічна ситуація, ситуаційна проблема, ситуаційна задача) відносно поняття «ситуаційне завдання» (ситуаційна вправа) буде такою: основа (первинна категорія) – педагогічна ситуація, у процесі розв'язання якої виокремлюється ситуаційна проблема та формулюється ситуаційна задача. Узагальнено ці категорії складають ситуаційне завдання або ситуаційну вправу» [10, с. 52]. У структурі ситуаційного завдання (вправи) дослідниця виокремлює два основних компоненти – опис змісту педагогічної ситуації та відповідно сформульоване запитання чи визначення навчальної дії.

Відповідно до виокремлених нами складників змісту навчання англійської мови розроблена тематика мовленнєвих ситуацій. Наприклад, вибір тури видатними місцями області, надання інформації про цікаві для туристів місця Тернопільської області (екскурсійна діяльність); допомога клієнту у виборі оптимального ресторану за критерієм «ціна-якість», замовлення столів, прийом замовлення у відвідувачів закладів харчування різного рівня, вирішення скарг відвідувачів закладу харчування різного рівня, замовлення та оформлення бенкетів, замовлення їжі у номер, повідомлення норм і правил поведінки при «шведському столі», обмін валют, обговорення можливих варіантів оплати (ресторанне обслуговування); допомога клієнту у виборі оптимального готелю за критерієм «ціна-якість», бронювання номерів у готелі, вирішення скарг відвідувачів готелю, надання інформації про послуги, доступні у готелі, обладнання залів для конференцій та ділових зустрічей (готельне обслуговування); надання інформації

щодо транспортного сполучення, проведення співбесід на різноманітні вакансії у туристичній діяльності, порівняльна характеристика провідних українських туристичних компаній, розробка різноманітних видів реклами туристичних компаній (туристична діяльність).

З огляду на те, що ситуації професійно-трудової діяльності (ситуації офіційного спілкування) моделюються у формі рольових ігор (типу «уявіть собі...»), наведемо приклади таких ситуаційних вправ:

- «Уявіть собі, що клієнт випадково поселився не у своєму номері. Виправте помилку, попередньо вибачившись»;

- «Уявіть, що клієнта не влаштовує останній поверх. Запропонуйте йому зручний варіант, попередивши про можливу додаткову оплату»;

- «Уявіть собі, що клієнт незадоволений якістю прибирання. Запевніть його, що номер буде прибраний повторно у зручний для нього час, попередньо вибачившись».

З метою добору мовного та мовленнєвого матеріалу, необхідного для здійснення професійного іншомовного спілкування, нами проаналізовано освітньо-професійну програму фахівців з туристичного обслуговування. У процесі аналізу визначено обсяг інформації практико-орієнтованого спрямування, яку мають засвоїти студенти. Так, наприклад, зміст навчання іноземної мови за складником «екскурсійна діяльність» охоплює такі відомості: географічні, демографічні, економічні та політичні особливості України; географічні, демографічні, економічні та політичні особливості країни, мова якої вивчається; індустрія розваг; методика розробки екскурсій; професійна майстерність екскурсовода; якість екскурсій, способи її оцінювання та ін.

«Ресторанне обслуговування» як складник змісту навчання іноземної мови інтегрує знання про: управління ресторанним бізнесом; класифікацію послуг підприємств ресторанного господарства; типи, класи закладів ресторанного господарства; послуги, що надаються закладами ресторанного господарства; організацію харчування у номерах готелів та ін.

Проблема готельного обслуговування у змісті іншомовної підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування представлена такою інформацією: управління готельним бізнесом; індустрія розваг; готельна індустрія України; прийом, розміщення та обслуговування у готелях, туркомплексах і курортах; бронювання номерів та місць у готелі; якість надання послуг та ін.

Аспект «Туристична діяльність» охоплює такі відомості: засоби оргтехніки у сфері туризму; системи бронювання і резервування в туризмі; проектування турів та маршрутів; класифікація туризму за видами і формами; сфери туристичних послуг; виробники і споживачі туристичних послуг; класифікація турів і маршрутів; страхування в туристичній діяльності; on-line бронювання турів; рекламна діяльність у туризмі; туристичний потенціал України; види туризму; міжнародні туристичні організації та ін.

Аналіз змісту професійної діяльності майбутніх фахівців з туристичного обслуговування дав змогу відібрати найбільш уживаний мовний і мовленнєвий матеріал (лексичний мінімум), не-

обхідний для здійснення іншомовного професійного спілкування.

З метою визначення знань, навичок та вмінь, якими повинні оволодіти майбутні фахівці з туристичного обслуговування для формування англійської компетентності в діалогічному мовленні, ми проаналізували культурологічну концепцію змісту освіти, розроблену І. Лернером та М. Скаткіним [6], а також цілісну загальнодидактичну модель змісту навчання іноземних мов, запропоновану Р. Мартиною [8].

Відповідно до першої концепції основними елементами змісту освіти дослідники виокремлюють такі: знання, вміння і навички, творчі здібності, емоційно-ціннісне ставлення до світу. Враховуючи специфіку навчального предмета «Іноземна мова», Р. Мартинова виділяє такі компоненти змісту навчання іноземних мов: рецептивні та репродуктивні лінгвістичні знання, які містять як мовні поняття, відсутні в рідній мові учнів, так і лінгвокраїнознавчий матеріал; рецептивні й репродуктивні мовні навички; ре-

продуктивні та продуктивні лінгвістичні вміння; репродуктивні й продуктивні передмовленнєві вміння; мовленнєві вміння говоріння, аудіювання, читання і письма; інтегровані вміння (під ними дослідниця розуміє здатність учнів одночасно брати участь у двох видах мовленнєвої діяльності, з яких одна є основною, а інша – другорядною); мовленнєвий матеріал, що складається зі зразків усіх видів мовлення соціально-побутового та країнознавчого характеру, який вміщений у підручниках та інтегрованих курсах, а також створений самими учнями [8, с. 135-159].

Зазначимо, що у своєму дослідженні ми послуговуємося напрацюваннями вітчизняних науковців (Задорожна І., Микитенко Н., Морська Л. та ін.), згідно з якими структурними компонентами іноземної комунікативної компетентності є мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна та професійно орієнтована. Тому компетентність у діалогічному мовленні як структурний компонент англійської комунікативної компетентності має відбивати особливості цієї компетентності (фонетичні, лексичні і граматичні знання та відповідні навички; вміння «реплікувати», будувати діалогічні єдності, мікродіалоги та діалоги певних функціональних типів (діалог-розпитування, діалог-обмін враженнями, діалог-домовленість); знання культури, історії, вербальних та невербальних засобів спілкування носіїв мови, яка вивчається) з урахуванням специфіки професії – фахівця з туристичного обслуговування (рис. 1).

Висновки і пропозиції. Таким чином, з метою відбору змісту англійського діалогічного мовлення майбутніх фахівців з туризму в коледжах нами визначено як основну сферу спілкування професійну; серед видів спілкування перевагу надано офіційному індивідуальному контакту діалогічної форми; виокремлено складники змісту навчання англійської мови («Екскурсійна діяльність», «Ресторанне обслуговування», «Готельне обслуговування», «Туристична діяльність») та відповідні теми для професійного спілкування; розроблено тематичне наповнення змісту мовленнєвих ситуацій з навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»; визначено знання, навички та вміння, необхідні для оволодіння майбутніми фахівцями з туристичного обслуговування англійською компетентністю в діалогічному мовленні.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці процесуального компонента (форм, методів, засобів) навчання студентів коледжів англійського діалогічного мовлення.

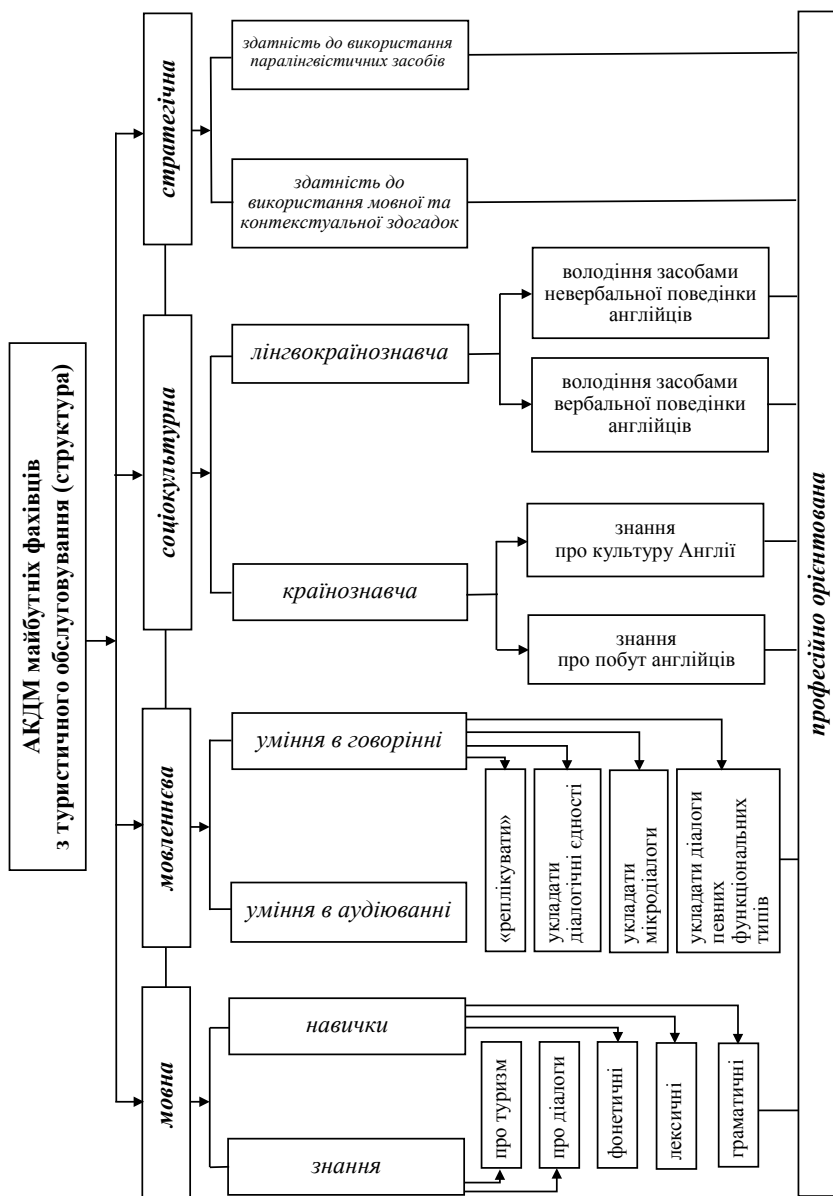

Рис. 1. Структура англійської компетентності в діалогічному мовленні (АКДМ) майбутніх фахівців з туристичного обслуговування

Список літератури:

1. Бакаєва Г. С. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. С. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
2. Галицька М. М. Формування у студентів вищих навчальних закладів сфери туризму готовності до іншомовного спілкування: дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / М. М. Галицька. – К., 2006. – 369 с.
3. Галузевий стандарт вищої освіти України: освітньо-кваліфікаційна характеристика молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування» / розробн. А. А. Мазаракі, М. І. Пересічний, Л. Є. Калиновська та ін. – К., 2013. – 25 с.
4. Галузевий стандарт вищої освіти України: освітньо-професійна програма підготовки молодшого спеціаліста зі спеціальності 5.14010301 «Туристичне обслуговування» / розробн. А. А. Мазаракі, М. І. Пересічний, Л. Є. Калиновська та ін. – К., 2013. – 32 с.
5. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя / Н. Д. Гальскова. – М., 2004. – 192 с.
6. Дидактика средней школы / под ред. М. А. Данилова, М. Н. Скаткина. – М.: Просвещение, 1975. – 303 с.
7. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид-ня д-р пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
8. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: монографія / Р. Ю. Мартинова. – К.: Вища школа, 2004. – 454 с.
9. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – вид. 2-е, випр. і доп. – К.: Ленвіт, 2002. – 327 с.
10. Осадченко І. І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи: монографія / І. І. Осадченко. – Умань: ПП. Жовтий, 2011. – 414 с.
11. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению / Е. И. Пассов. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
12. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е. И. Пассов. – М.: Рус. яз., 1989. – 276 с.
13. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи. Іноземна мова. Рівень стандарту, академічний рівень, профільний рівень. – К., 2010. – 112 с.
14. Редько В. Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов. Теорія і практика: монографія / В. Г. Редько. – К.: Генеза, 2012. – 224 с.
15. Скалкин В. Л. Коммуникативные упражнения на английском языке: пособие для учителя / В. Л. Скалкин. – М.: Просвещение, 1983. – 128 с.
16. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи (на материале английского языка) / В. Л. Скалкин. – К.: Радянська школа, 1989. – 158 с.
17. Скалкин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи / В. Л. Скалкин. – М.: Русский язык, 1981. – 248 с.
18. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английской мови на II курсі технічного вузу / О. Б. Тарнопольський. – К.: Вища школа, 1993. – 167 с.
19. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения: учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К., 2004. – 192 с.
20. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку на I курсе технического вуза / О. Б. Тарнопольський. – К.: Вища школа, 1989. – 161 с.
21. Тарнопольский О. Б. Основы оптимизации обучения иностранным языкам в неязыковом вузе: дис... д-ра пед. наук: 13.00.02 / О. Б. Тарнопольский; Московский гос. ун-т им. М. Ломоносова. – М., 1992. – 524 с.
22. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи: подготовка переводчиков / И. И. Халеева. – М., 1989. – 237 с.

Кодлюк І.В.

Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка,
Технический колледж
Тернопольского национального технического университета имени Ивана Пулюя

СОДЕРЖАНИЕ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМУ В КОЛЛЕДЖЕ

Аннотация

Раскрыты подходы к отбору содержания англоязычной диалогической речи будущих специалистов по туризму в колледжах. С этой целью определено как основную сферу общения профессиональную; среди видов общения преимущество предоставлено официальному индивидуальному контакту диалогической формы; выделены составляющие содержания обучения английскому языку («Экскурсионная деятельность», «Гостиничное обслуживание», «Туристическое обслуживание», «Ресторанное обслуживание») и соответствующие темы для профессионального общения (Pages from the history of tourism; Forms of tourism; Careers in tourism; Types of restaurants; Types of hotels; Types of hotel rooms; Transport and tourism; Tourism in English-speaking countries; Places to visit in Ukraine; Ternopil region for tourists); разработано тематическое наполнение содержания речевых ситуаций по учебной дисциплине «Английский язык по профессиональному направлению»; определены знания, навыки и умения, необходимые для овладения будущими специалистами по туристическому обслуживанию англоязычной компетентностью в диалогической речи.

Ключевые слова: будущие специалисты по туризму в колледжах, содержание англоязычной диалогической речи, составляющие содержания обучения английскому языку, экскурсионная деятельность, ресторанное обслуживание, гостиничное обслуживание, туристическая деятельность, темы для профессионального общения, речевые ситуации.

Kodliuk I.V.

Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University,
Technical College
of Ternopil Ivan Puluj National Technical University

THE CONTENT OF ENGLISH DIALOGICAL SPEECH OF FUTURE SPECIALISTS IN TOURISM IN COLLEGES

Summary

The article deals with the approaches to selection of the content of English dialogical speech of future specialists in tourism in colleges. Professional area of communication as the main one in accordance with the approaches; official individual contact of dialogical form as the most important one among the types of communication; components of teaching content in English (Excursion services, Hotel services, Tourist services, Restaurant services) and related topics for professional communication (Pages from the history of tourism; Forms of tourism; Careers in tourism; Types of restaurants; Types of hotels; Types of hotel rooms; Transport and tourism; Tourism in English-speaking countries; Places to visit in Ukraine; Ternopil region for tourists); thematic filling of the content of speech situations in English for Tourism, skills and abilities necessary for English language competences obtaining by future specialists in tourism services in dialogical speech have been defined.

Keywords: future specialists in tourism in colleges, content of English dialogical speech, components of teaching content in English, excursion services, restaurant services, hotel services, tourist services, topics for professional communication, speech situations.